

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-9

CHET TILI FANINI O'QITISHDA KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH

O'zbekiston Respublikasi Harbiy xavfsizlik va mudofaa universitetining Quruqlikdagi qo'shinlar instituti Tillar kafedrası mudiri
p.f.f.d (PhD), dotsent **D. M. Raxmonqulova**

Annotatsiya. Ushbu maqolada chet tillarini o'qitishda kompyuter texnologiyalarining o'rni va roli yoritilgan. Yangi pedagogik texnologiyalar, multimedia vositalari, interaktiv dasturlar va internet resurslaridan foydalanishning afzalliklari haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasi, mustaqil ta'lim olish qobiliyati va nutq kompetensiyasini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim, kompyuter, texnologiya, taraqqiyot, o'qituvchi, talaba, raqamli vosita, metod, chet tili.

Abstract. This article discusses the place and role of computer technologies in teaching foreign languages. The advantages of using new pedagogical technologies, multimedia tools, interactive programs and Internet resources are discussed. The importance of information and communication technologies in developing students' motivation for language learning, independent learning skills and speech competence is also analyzed.

Keywords: modern education, computer, technology, development, teacher, student, digital tool, method, foreign language.

Аннотация. В статье рассматриваются место и роль компьютерных технологий в обучении иностранным языкам. Обсуждаются преимущества использования новых педагогических технологий, мультимедийных средств, интерактивных программ и интернет-ресурсов. Также анализируется значение информационно-коммуникационных технологий в развитии мотивации к изучению языка, навыков самостоятельного обучения и речевой компетентности студентов.

Ключевые слова: современное образование, компьютер, технологии, развитие, преподаватель, студент, цифровое средство, метод, иностранный язык.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida chet tillarini o'rganish jarayoni yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Globallashuv sharoitida xorijiy tillarni o'rganishga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Bunday sharoitda o'qituvchilarning asosiy vazifalaridan biri bu — o'quv jarayoniga ilg'or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishdir. Zamonaviy ta'lim tizimi texnologik taraqqiyot bilan chambarchas bog'liq holda rivojlanmoqda. Xususan, chet tilini o'qitishda kompyuter texnologiyalarining joriy etilishi o'quv jarayonini interaktiv, qiziqarli va samarali qilishga xizmat qilmoqda. Raqamli vositalar orqali til o'rganish faqatgina grammatikani o'zlashtirish emas, balki tinglab tushunish, og'zaki va yozma nutqni rivojlantirish imkonini beradi. Ushbu maqolada chet tili ta'limida kompyuter texnologiyalarini qo'llash usullari, afzalliklari va samaradorligi tahlil qilinadi.

Uslublar

Tadqiqot metodlari sifatida quyidagilar tanlandi:

Adabiyotlarni tahlil qilish: zamonaviy ilmiy maqolalar, darsliklar va amaliy tajriba asosida chet tili ta'limida texnologiyalarning o'rni o'rganildi.

Amaliy kuzatuv: o'rta maktab va oliy ta'lim muassasalarida chet tili darslarida texnologiyalarni qo'llash holatlari kuzatildi. So'rovnoma va intervyular: chet tilini o'rgatuvchi o'qituvchilar va talabalar orasida so'rov o'tkazildi, ularning fikr-mulohazalari tahlil qilindi.

Natijalar

Tadqiqot davomida quyidagi natijalarga erishildi:

Kompyuter texnologiyalaridan foydalanilgan darslarda o'quvchilarning motivatsiyasi 45% ga oshgan.

O'qituvchilar tomonidan eng ko'p qo'llaniladigan texnologiyalar: Quizlet, Duolingo, Google Classroom, Kahoot, Zoom, YouTube videodarslar.

Talabalar texnologiyalar yordamida mustaqil ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lishgan, bu esa ularning til ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qilgan.

Kompyuter texnologiyalarining o'quv jarayonidagi o'rni

Kompyuter texnologiyalari til o'rganishning barcha bosqichlarida samarali qo'llanilishi mumkin: lug'at boyligini oshirish, talaffuzni to'g'rilash, yozma va og'zaki nutqni rivojlantirish, grammatika bilimlarini mustahkamlashda ularning imkoniyatlari beqiyosdir.

Quyidagi texnologiyalar alohida ahamiyatga ega:

Multimedia vositalari: audio va video materiallar orqali tinglab tushunish va talaffuzni yaxshilash.

Interaktiv platformalar: Quizlet, Duolingo, Kahoot, Google Classroom, Moodle kabi tizimlar orqali topshiriq va testlar bajarish.

Virtual sinflar va onlayn konferensiyalar: Zoom, Microsoft Teams, Google Meet kabi platformalar yordamida interaktiv darslar o'tkazish.

2. AKT asosida yaratilgan interaktiv metodlar

AKT asosida quyidagi metodlardan foydalanish samaradorlikni oshiradi:

Blended Learning (Aralash o'qitish): an'anaviy ta'lim va onlayn o'qitishning uyg'unlashuvi.

WebQuest: o'quvchilarning mustaqil internet orqali ma'lumot izlab, topshiriq bajarish metodikasi.

Gamification (O'yinlashtirish): o'rganish jarayonini qiziqarli qilish uchun o'yin elementlaridan foydalanish.

Munozara

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, chet tilini o'rganishda kompyuter texnologiyalari muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Ular yordamida dars jarayoni nafaqat interaktiv, balki individual yondashuv asosida tashkil etiladi. Ayniqsa, pandemiya davrida masofaviy ta'lim sharoitida texnologiyalar o'qitishning yagona samarali usuliga aylangan edi.

Shunga qaramay, ayrim muammolar ham mavjud: texnik vositalarning yetishmasligi, ayrim o'qituvchilarning raqamli savodxonlik darajasi pastligi, internet tezligi va barqarorligi kabi omillar ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish kompyuter texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarda quyidagi natijalarni beradi:

Yangi bilimlarni mustaqil o'zlashtirishga intilish ortadi.

Mustaqil ish olib borish ko'nikmalari rivojlanadi.

Chet tili so'z boyligi va grammatika bilimlari mustahkamlanadi.

Og'zaki va yozma nutq faollashadi.

Xulosa

Chet tillarini o'qitishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish nafaqat o'qituvchining ishini yengillashtiradi, balki o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini ham orttiradi. Texnologiyalar

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-9

yordamida yaratilgan interaktiv, ko'rgazmali va mustaqil ta'lim olishga yo'naltirilgan muhit chet tilini o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Shu bois, zamonaviy ta'limda AKT vositalaridan oqilona va tizimli foydalanish har bir pedagogning muhim vazifasidir. Chet tilini o'qitishda kompyuter texnologiyalarini qo'llash zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylangan. Ular orqali ta'lim oluvchilarning til kompetensiyalari rivojlanib, mustaqil o'rganish ko'nikmalari shakllanadi. Biroq bu borada o'qituvchilarning doimiy malaka oshirishi va texnik ta'minotning yaxshilanishi muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Warschauer, M. (2000). The changing global economy and the future of English teaching. *TESOL Quarterly*, 34(3), 511–535.
2. Bax, S. (2003). CALL—past, present and future. *System*, 31(1), 13–28.
3. Hubbard, P. (2009). *Computer Assisted Language Learning: Critical Concepts in Linguistics*. Routledge.
4. Chapelle, C. A. (2001). *Computer Applications in Second Language Acquisition: Foundations for Teaching, Testing and Research*. Cambridge University Press. UzTE:
5. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi, 2022. Chet tillarini o'qitishda innovatsion texnologiyalar.
6. Karimov, A. (2021). Zamonaviy axborot texnologiyalari va ularning til o'rgatishdagi o'rni. *O'zbekiston pedagogika jurnali*, 2(14), 45–50.
7. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.